

(H) ARCKÉP

Vadász János 1969-ben kezdte a pályát. Szombathelyen, a Savaria Múzeumban volt gyakornok, a hazai múzeumi népművelők induló csapatába tartozott. A mára már legendás emlékművé vált szombathelyi népművelés-könyvtár szakon tanult, majd beiratkozott az ELTE magyar-könyvtár szakára, utána ugyanott a szociológiát is elvégezte. A közművelődés szinte minden területén dolgozott, az ifjúsági klubtól a könyvtárig és szakszervezeti, önkormányzati művelődési házakig. Pályájának főbb állomásai: Postás-, majd Ferencvárosi Vasutas Művelődési Központ. 1989-ben a Közgyűteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének alapító kongresszusán – titkos szavazással – választották meg a szervezet vezetőjének. Ez akkor egy eredményes bérharc után történt. Kezdeményezéseit, szívós fellépését sokan vitatják, ám ez nem rendíti meg. Azt vallja, hogy kötelességét teljesíti, mivel a KKDSZ népes tagságának konkrét megbízataisai alapján cselekszik. Miért is küzd tulajdonképpen a KKDSZ és elnöke?

– A közművelődési, könyvtári, levéltári és múzeumi szakterület társadalmi elismeréséért dolgozom – foglalja össze Vadász János. – Azért, hogy e szakmában a feladatok mennyiségéhez és minőségéhez mért foglalkoztatottság legyen, megfelelő bérrel és jövedelemmel, garanciákkal.

– A kultuszminiszterek személye változik, az viszont állandó, hogy Vadász János mindegyiküket bombázza, fíradhatatlanul bírálja, sőt leváltásukat is sürgeti, ha nem bizonyulnak a szakszervezet megfelelő partnerének. Felmerül két kérdés: az egyik, hogy az állami vezetők mennyire veszik komolyan ezt a harcmodort? A másik, hogy az elég kiszolgáltatott szakmák kérnek-e ebből az intenzív képviseletből?

– Igen, hiszen ezzel bíznak meg minket. Félelmet nem tapasztalok, igaz, egyelőre azt sem, hogy kollégáim tudatára ébredtek volna: Magyarország legnagyobb taglétszámú kulturális szakszervezetét hozták létre. A 19 ezer fős tagságnak súlya van, a több mint 70 %-os támogatottságból - ami szintén a legmagasabb - pedig az következik, hogy megalapozott követeléseinknek van ereje. Hozzáteszem, hogy ezzel az erővel nagyon fegyelmezetten és önmérséklő módon éltünk eddig. Szakszervezetünk aggályos módon ügyelt arra, hogy minden fellépésünk törvényekkel alátámasztott legyen! Sokszor hívjuk össze nem csak az elnökséget, hanem az országos ügyvivői tanácsot és az alapszervezeti titkárok 5-600 fős grémiumát is. Csak és kizárólag az ő felhatalmazásukkal, a demokratikus jogokat és kötelességeket valóban gyakorolva lépünk fel. Erre két közelmúltbeli példa: május végén a készülő kulturális alaptörvényt vitattuk meg a lehető legszélesebb körben és a kialakított véleményt

szavazással legitímálta a testület. Azt pedig sokan láthatták-olvashatták, amikor negyvenezer aláírással hitelesített petícióinkat átadtuk az Országgyűlés elnökének. Ezen az aktuson korántsem csak én vettem részt, a szakmák szervezeteinek képviselőivel együtt valósítottuk meg.

– Hosszú idő óta hallunk a készülő törvényekről, illetve most már csak egy törvényről. Hogy áll ez a munka most és miként vesz részt a KKDSZ a törvényelőkészítésben?

– Az államigazgatási egyeztetéskor és azt követően is minden lényeges tárgyaláson ott voltam a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban. Meghívottként jelen kellett lennem és határozott véleményt is nyilvánítottam, hiszen a KKDSZ a kormánnyal szerződéses viszonyban álló szervezetként különleges jogokat szerzett e törvény megalkotásánál.

– Ez nagyon jól hangzik, de vajon a kormány is ennyire komoly partnernek tekinti a szakszervezetet?

– 1996. mácius 27-én született egy kivételes jelentőségű megállapodás. Ennek lényege, hogy sem a kormány, sem a parlament elé nem lehet anélkül a mi területeinket érintő törvényjavaslatot, intézkedést terjeszteni, hogy előzetesen a KKDSZ-szel ne egyeztettek volna. Ezt a jogot gyakoroltam a mostani törvénykezési folyamatban. Hogy mennyi múlik a részvételünkön, egyáltalán a jelenlétünkön, azt érzékelteti, hogy néhány nagyon fontos passzus a szó szerinti utolsó pillanatban így került be a törvénytervezet szövegébe. Például: a városokban és azon felüli szinten nem lehet összevonni a könyvtárakat más kulturális intézménnyel. Javasoltuk még, hogy a törvény mondja ki azt is: mind a községekben, mind a városokban és megyékben közművelődési intézményeket – és nem csupán ún. színtereket! – kell működtetni. Kezdeményeztünk egy 13 milliárdos többletet is, valamint készítettünk foglalkoztatási tervezetet.

A Magyar Művelődési Intézet név szerinti szerepeltetését is szorgalmaztuk, sőt – a törvénytörvény B változatában – azt javasoltuk, hogy emeljék ki nemzeti intézményként, akárcsak a Magyar Nemzeti Múzeumot, az Országos Széchényi Könyvtárat, vagy az Országos Levéltárat. Időközben a kormány elé az A változat került, amelyben a fent említettek csak részben szerepelnek.)

– Jó dolog az, hogy egyetlen törvényben zsúfolódik össze a négy nagy szakterület szabályozása?

– Nem jó, a kényszerűség szülte ezt a miniszteri döntést. Már 1996-ban meg kellett volna alkotni a közgyűteményi és közművelődési jogszabályokat, de ez – részben politikai, részben költségvetési okokból – nem történt meg. Mi nyolc éve mondjuk, hogy nagyon hiányzanak az alapidokumentumok. Folyamatosan te-

szünk lépéseket a gyorsításért, s megszerveztünk egy jóéltelmű lobbyt is, hogy legyen ötven olyan országgyűlési képviselő, aki sürgősséggel kéri a törvény tárgyalását. A kormány most sürgősséggel nyújtotta be a parlamentnek, a KKDSZ ezért a kivételes eljárást, azaz a politikai vita mellőzését kezdeményezte.

– A KKDSZ 1989-es megalakulása lényegében egy eredményes bérharc következménye volt. Lesz-e még ilyen – vagyis mi a helyzet a bér-fronton?

– Kollegáink többsége ma napi megélhetési gondokkal küszködik. A kormány a jövő évre 13 % körüli inflációt prognosztizál, és ehhez várhatóan legfeljebb 15 %-os béremelést ajánl meg. Ez persze nem afféle gáláns gesztus, hiszen a már említett, velünk kötött megállapodásban is kötelezettséget vállalt a reálbér növelésére. Ezzel az ajánlattal szemben a KKDSZ bruttó 30 %-ot követel, amely – az inflációt figyelembe véve – a reálbérekben 15-17 %-os emelkedés lenne. Azért kell ilyen keményen fogalmaznunk és fellépni, mert az elmúlt években a közalkalmazotti bérek – köztük a mienk – legkevesebb 25 %-ot veszítettek vásárlóértékükből. Álláspontunk azonban nem rugalmatlan most sem, értelmes kompromisszumot nem utasítunk vissza.

– Nem irreális ez a követelés? Naponta halljuk pénzügyesek és gazdaságtudatók ijesztgetését, hogy a nagyobb arányú béremeléseknek inflációgerjesztő hatásuk lesz, és végülis senki sem jár jól.

– Ezzel a riogatással mi nem értünk egyet és ragaszkodunk követelésünkhöz.

Engem most jobban foglalkoztat, hogy össze tudunk-e fogni a többi közalkalmazotti szakszervezettel (pedagógus, egészségügyi, felsőoktatási stb.), mert csak így tudunk hatásosan fellépni. A Levegő Munkacsoporttal közösen ismét elkészítettük alternatív költségvetési javaslatunkat, amelyben bebizonyítjuk, hogy a kívánt béremelés nem gerjeszt inflációt. Az eredményes bérharchoz azt is fontosnak érzem, hogy valamennyi közgyűjteményi és közművelődési szakterület, a KKDSZ minden tagja teljes mellszélességgel álljon ki a bérkövetelés mellett.

– Manapság sokan féltik az állásukat, számtalan okból passzívak. Van remény a teljeskörű, országos összefogásra?

– Bízom benne. Jól emlékszem, hogy 1988/89-ben ebből példát mutattunk és együtt le tudtuk győzni az akadályokat, a kishitűséget. A félelem görcseinek oldását jól szolgálja majd a szakmai törvény is, amely foglalkoztatási garanciát nyújt az alkalmazottaknak és költségvetési forrást a fenntartóknak.

Vadász János nem magányos bozótharcos. A KKDSZ 3167 munkahelyen van jelen. Az elnök nem csak a szakszervezet vezetőtestületeire támaszkodik, hanem fáradhatatlanul járja az országot és közvetlen, naprakész információi vannak a négy szakterület egyes-bajos dolgairól. Amint mondja, kollegái szeretete és biztatása adja a legnagyobb erőt munkájához.

HÁMORY GABRIELLA

